

שי"ח אהרון

בראשית

גיליון קנ"ט

א.כו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? - זכה, אומרים לו אתה קדמת לכל, לא זכה, אומרים לו יתוש קדמך" מספר רבי שלום מאיר וולך שליט"א בספרו "נעם שיח" על הגדה של פסח: רבי יצחק מוורקא זצ"ל באר זאת במשל נאה. ישנם שני סוגי בעלי עגלה: האחד, הקב"ה חפץ להזמין לו את פרנסתו ושולח לו סוס ועגלה, ואלו השני - הקב"ה הזן את העולם כלו, חפץ לפרנס את הסוס ושולח לו בעל עגלה שידאג לכל מחסורו... שני העגלונים מתפרנסים באופן דומה, אולם מה רב ההבדל ביניהם בעוד האחד - הסוס עמל עבורו, השני - עמל כל חייו למען הסוס... וכך אומר המדרש: מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? שאם לא זכה אומרים לו יתוש קדמך, נבראת כדי לפרנס את היתושים מדמך.

א.כז נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

פירש הרה"ק בעל ה"ישמח משה" שהכוונה בנעשה אדם היינו שהאדם יעשה ע"י השי"ת ביחד עם האדם, כי זהו העיקר השלמתו של האדם, כי לא נשלם האדם בעצמו ע"י ה' עד אשר ישלים את עצמו שיהיה ראוי להקרא אדם.

א.כח נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

הרב יעקב ישראל לובצ'נסקי הי"ד זצ"ל, המשגיח בישיבת "אהל תורה" של רבי אלחנן וסרמן הי"ד זצ"ל, הקשה על פסוק זה: כיצד יתכן לומר שהקב"ה יצר אדם בצלמו וכדמותו, בשעה שאין לקב"ה לא גוף, ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל? ובאר, שהקב"ה נעתר לאדם השב בתשובה ומסכים למחול לו על העוונות שעשה, אולם הוא איננו מוחל על חטאים שבין אדם לחברו, אשר לא נעשו כלפיו - אלא כלפי בני אדם. יוצא אפוא, שהקב"ה מוחל על חטאים שבין אדם למקום, ואלו האדם יכול למחול על חטאים שבין אדם לחברו, ובכח מחילת עוונות שנתן בידו, דומה האדם ליוצרו.

הרב דוד שרייבר, סיפר שפעם נגש אל הרב שטינמן זצ"ל לצורך עריכת ברור לגבי מגבית אחת, אשר ענינה היה ידוע לרב. הרב שטינמן זצ"ל אישר את המקרה והוסיף: יש צרות נורמאליות, אשר לדאבון לב, שומעים עליהן מפעם לפעם, אך ישנן צרות משונות, שהן נוראות ואיומות, ואי אפשר לקלוט את עומק הטרגדיה, ואני אומר לך שהסיבה לכך היא משום פגיעה בבין אדם לחברו. זה עתה - המשיך הרב שטינמן זצ"ל - היה כאן יהודי שספר על צרות משונות שפקדו אותו, שאלתי אותו, האם הוא פגע פעם במשהו, אך הוא ענה בשלילה. שאלתי אותו שוב: "האם הנך בטוח שלא פגעת אף פעם במשהו?" ושוב הוא השיב: "לא!" חזרתי על השאלה בשלישית, ואז נזכר: "כן, פגעתי פעם במשהו, אבל אני הייתי הצודק"... "בוודאי שהוא היה צודק" - סיכם הרב שטינמן זצ"ל - "על פגיעה בלי הצדקה איננו מדברים בכלל... אבל האם למשהו צודק מותר לעשות הכול? כולם מבינים שאדם שהורג משהו מכיוון שהוא

שי"ח ההלכה

מעשה שהיה כך היה. בצהרי היום נשמעה לפתע בבית משפחת ראובן צרחה מקפיאה דם מסלון הבית. היתה זו אחת הילדות שהבחינה בנחש אימתני גדול, זוחל לאיטו מתחת לשולחן, ראובן וב"ב נזעקו מיד אל מחוץ לבית. תוך שהם חוככים בדעתם מה לעשות, נראה במפתיע במעלה הרח' אדם העוטה על עצמו חולצה הנושעאת כיתוב המעידה עליו כי הינו לוכד נחשים. להפתעתם אמר להם הלוכד כי בשכונה יש 'מגיפה' של הימצאות נחשים, ואך זה עתה חילץ שני נחשים מבניין סמוך. בני המשפחה ביקשו ממנו לעלות וללכוד את הנחש, ודרש הלוכד סכום זעום של 150 ש"ח אך הוסיף תנאי נוסף: "לכידת נחש שכזה אינה פשוטה כלל, ולכך עלי לבצעה כשאני לבד בדירה". ואכן לשמחת המשפחה, כעבור רבע שעה, יצא האיש ובידו נחש. המשפחה לא התעמקה יתר על המידה בתמיהה הכיצד נחש כה גדול ומסוכן משוטט באזורם המאוכלס, ומדוע לוכד הנחשים נזקק להזיז רהיטים לא מעטים בעת הלכידה. אלא שבערבו של יום התבררה האמת המרה: אל בית ראובן הגיע שמעון, שכנו ששה הערב מחו"ל. לפני כשבועיים, טרם יציאתו, ביקש שמעון מראובן שישמור לו (תמורת שכר) על יהלומים יקרים ששויים מסתכם ב50,000 דולר. את קופסת היהלומים הטמין ראובן באחת המגירות, והנה כעת כאשר ניגש להשיבה אל בעליה גילה כי נעלמה. איך זה יתכן תמה ראובן הלא רק הבוקר ראיתי את הקופסה מונחת כאן? עד מהרה התברר כי לוכד הנחשים לא היה אלא נחש נושך הוא היה זה שגנב את היהלומים למעשה הוא השתיל את הנחש בכדי לגזול את הכסף. שמעון מאמין לכל התרחיש אולם תובע כעת את ממונו כדין כל שומר שכר שחייב בגניבה ואבידה, ראובן לעומותו טען כי זהו ממש אונס וכידוע שומר שכר פטור מאונסין.

תשובה: כידוע שומר שכר חייב על גניבה ואבידה וכל שכן חייב בפשיעה. אך פטור על אונס. ונחלקו רבותינו הפוסקים האם שומר שכר חייב בגניבה שנגרמה על ידי אונס, דעת כמה מהפוסקים שחייב אף במקרה שהחפץ נגנב באונס וכן פסק השו"ע ויש פוטרם, וכדעתם הכריע הש"ך. ולכאורה היה מקום לומר שתלויה שאלתנו במח' זו. אולם כאשר הצענו לפני מו"ר הרב זילברשטיין שליט"א אמר לנו כדלהלן: נראה כי ראובן פטור לכל השיטות משום שאין זה גניבה באונס אלא גניבה במקום שהשומר מצווה לא לשמור. כלומר רק על גניבה באונס נאמר בשו"ע שהשומר חייב אבל בנידון דידן שהשומר מחוייב מהתורה לעזוב את ביתו ולהזעיק לוכד נחשים, בזה לא חייבתו תורה בתשלומין.

משל ונמשל

משל לרב גדול אחד, שנשאל פעם על ידי המלך כיצד תופסים אתם בשכליכם ובהבנתכם, כי המשיח לכשיבוא יוכל לכפות את מרותו על כל העולם כולו, כיצד יתכן שאדם אחד ויחיד יעמוד נגד טבעו של העולם, שאינו אוהב לקבל מרות? השיב לו הרב אדוני המלך, המתן כמה ימים ואשיב לך תשובה על תמיהתך, המלך הסכים לבקשה, ולאחר מספר ימים הגיע הרב לארמון המלך ובפיו היתה בקשה: האם תסכים אדוני המלך לקנות שבעים תרנגולים גדולים וחזקים, ובנוסף אליהם עוד תרנגול אחד קטן ורך? המלך נאות לבקשה זו, ומשהובאו העופות הורה הרב להכניסם לתוך חדר סגור, ושם להשאיר אותם משך יום שלם בלי מזון ובלי שתיה. חלף היום ולמחרת בבוקר פנה הרב עם המלך לחדר התרנגולים, בידיהם אחזו מזון עבור העופות, הם פתחו את חלון החדר והשליכו פנימה גרגרי מזון, ואז תיכף ומיד עשרות עופות מורעבים התנפלו על הגרגרים, ונערך מאבק קשה בין העופות, כל אחד דחף וניקר את רעהו, נוצות נמרטו ודם זב מגופותיהם של התרנגולים, בעוד התרנגולים פוצעים זה את זה, ניצב לו התרנגול הרך והקטן מן הצד, והוא העדיף להתרחק מהמערכה הניטשת, והסתתר בצלו של כסא שעמד בפנית החדר, אחר שכל התרנגולים היו פצועים וחבולים, השתרר שקט בחדר, על הרצפה שכבו העופות שבורי כנפיים ומרוטי נוצות, רק אז העז התרנגול הקטן להוציא ראשו מתחת לכסא, וראה שכל התרנגולים שכבו כואבים ונאנקים ואף אחד לא זז ממקומו, ואז מיד הגיע התרנגול למרכז החדר אשר שם היו גרגרי המזון, והחל לאכול מהם לתיאבון בלי שאף אחד יפריע לו. רואה אתה אדוני המלך אמר הרב למלך, התרנגול הזה משול למשיח, עתיד הקדוש ברוך הוא לסכסך את שבעים האומות זו בזו, כל אומה תכה בחבירתה עד זוב דם, ואז לכשיפלו האומות פצועות חבולות והמומות יבוא המשיח שאינו אלא אדם אחד ויגאל אותנו

הכעיס אותו, הוא רוצח, על אף שיתכן שהכעס שלו מוצדק... ובאופן דומה עלינו להתייחס גם לפגיעה בזולת, הנעשית, לכאורה, בצדק!"

ב.א ויכולו השמים וכל צבאם

בילדותו היה הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע"א עושה מעשה דרדקים, אוהב להפליג במשובת משחקים במבואי הבית ובגן הסמוך לו. פעם בערב שבת קרוב לשקיעת החמה, ראהו אחיו הבכור רבי אברהם והוא עודנו שקוע במשחק, אמר לו רבי אברהם: כלום אינך חושש שמה תסיח דעתך ותגיע חס ושלום לידי חילול שבת? השיב לו רבי ישראל: לא, השבת עדיין רחוקה. וזאת מניין לך? שאל אחיו. השיב לו רבי ישראל: צופה אני בשמים ורואה שהם עוד כמו שהיו, ואילו כשבאה השבת מיד מתחלפים השמים ובאים שמים חדשים.

ב.ג ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אתו

ובגמ' שבת קי"ג. וכבדתו – שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול. מעשה נפלא, סיפר בנו של רבינו הגר"ח קניבסקי, הגאון רבי אברהם ישעיהו שליט"א: פעם בליל שבת ירד רבינו שליט"א לקבלת שבת בלדרמן ללמוד שנים מקרא ואחד תרגום. בעוד הם יורדים, אמר רבינו שליט"א לבנו שכואבות לו הרגליים. פתאום רואה רבי אברהם ישעיהו שליט"א את רבינו שליט"א עולה בחזרה לבית. מיד עלה אחריו ושאל מה קרה? אמר רבינו שנזכר ששכח להחליף נעליים לנעלי שבת. לאחר שהחליף וירד שוב ללדרמן, אמר רבינו שליט"א: "עכשיו פתאום עברו לי הכאבים"

ב.ג ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אתו.

מסופר שנשאל רבי משה פיינשטיין זצ"ל: על מעשה בשתי משפחות של יהודים יראי שמים שהיגרו מפולין לארה"ב. וכידוע שבאותה תקופה לא ניתן היה למצוא עבודה ללא חילול שבת. ומדי שבת הם היו נעדרו מהעבודה עם תירוצים והתחכמויות. לא תמיד הלך להם. וביום שני כשהופיעו לעבודה, הם פוטרו. כך הם נדדו מעבודה לעבודה. ממשפחה אחת יצאו בנים יראי ה' אוהבי תורה ותלמידי חכמים. ואילו בני המשפחה השנייה יצאו בניהם לתרבות רעה. את הסיפור הזה סיפר השכן שלהם לרבי משה פיינשטיין זצ"ל - ושאלתו בפיו מה נשתנו אלו מאלו? הסביר לו רבי משה: הראשון ישב עם ילדיו בליל שבת שמח וטוב לב. הוא סיפר לילדיו בשמחה, על שזכה למסור נפש על שמירת השבת ועל בטחונו בה' שיזמן לו עבודה חדשה. את הסוכה שלו הוא קישט במכתבי הפיטורין הרבים שהיו לו. ואילו השני ישב בליל שבת עצוב ודואג מהעתיד ומתמרמר איך הקב"ה מעניש אותו. שניהם דקדקו במצוות ושמרו שבת עם אותה מסירות. ההבדל היה ברור. כאן היתה שמחה של מצווה ודביקות בה' וכאן היו מצוות קודרות ועצובות. בסופו של דבר, בשתי המשפחות, הילדים בחרו בטוב. כל בית והטוב' שלו"

ב.ג ונהר יצא מעדן.

אמר רבי יעקב יוסף בעל ה"תולדות יעקב יוסף", תלמידו של הבעש"ט: אין לרשעים גיהנום גדול יותר מלהכניסם לתוך גן עדן, שאין שם אכילה ושתייה ותאוות העולם הזה,

עבירות נוספות. זה שאמר הכתוב: "אם תיטיב" – לשון שמחה (כטוב לב המלך) – "שאת" – "תתעלה ותתרום מנפילתך", ואם לא תיטיב" – תהיה בעצבות, "לפתח חטאת רובץ" – רובצים עליך חטאים אחרים, שכן ידענו כי העצבות מזמנת אל האדם את כל העבירות... וואילו הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ז"ע אמר: "אם תיטיב" – "אם תחשוב שאתה הולך בדרך טובה, שהשגת את הטוב", "שאת" – תיכשל בגאווה (מלשון התנשאות). "ואם לא תיטיב" – אם תחשוב שאתה חוטא, "לפתח חטאת רובץ" – תשקע בעצבות ושוב הגיהנום פתוחה תחתך. ולכן העצה: כמו שממשיכה התורה (ד. יב) "נע ונד תהיה" – "תתנווד בין שתי הקצוות ותאחז בדרך האמצע..."

ד. ויאמר ה' אל קין למה חרה לך.

מסופר, כי פעם באו שני סוחרים לדין תורה לפני הגאון רבי חיים סולובייצ'ק, רבה של בריסק. שטחו הסוחרים בפני הרב את טענותיהם האחד נגד רעהו, ורבי חיים פסק לטובת אחד מהם. רטן הסוחר השני על פסק הדין, והשמיע דברי תרעומת, כי אין הפסק צודק. אולם רבי חיים היה איתן בדעתו והורה לסוחר לנהוג כפי הפסק. לאחר שיצאו, שאל רבי חיים את האנשים שנכחו בשעת פסק הדין: יש לי קושיה חזקה. מדוע כאשר רב פוסק על בהמה ששוויה אלפי רובלים שהיא טרפה, מקבל השואל את הפסק, מוכרה לגוי בזול או מפקירה בלא שום הרהור, ועוד מודה הוא בלבו לקדוש ברוך הוא שהצילו מאיסור טריפה, ואילו כאשר אדם יוצא חייב בדין תורה, אין הוא מקבל את הפסק, ובא בטענות ובטרונות כלפי הרב? שתקו האנשים ולא היה מענה בפייהם. אומר אני לכם את התשובה – אמר רבי חיים – מדת הקנאה, היא המעבירה את האדם על דעתו! אדם מוכן להפסיד אלפי רובלים, ביודעו כי איש לא נצחו, אולם, אם רואה כי חברו ניצח ונוטל את ממונו – זאת אינו מוכן לסבול. וכן הסביר רבי חיים באותו מעמד את הפסוק: "ויאמר ה' אל קין למה חרה לך". לכאורה לא מובנת השאלה, והרי נאמר קודם לכן: "ואל קין ואל מנחתו לא שעה"... הקדוש ברוך הוא סירב לקבל את מנחתו, ומה התמיהה מדוע נפלו פניו של קין? אלא – סיים הרב – הקב"ה שאל את קין: מדוע הנך עצוב? האם משום שלא קבלתי את מנחתך, או משום ששקבלתי את מנחתו של הבל...

וה וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום.

רבי פנחס מקוריץ נכנס פעם אחת לבית מדרשו ומצא את החסידים שרויים בדיון ער. על מה אתם משוחחים? שאל. "מדברים אנו על עורמתו של יצר הרע הרודף אחרינו", השיבו החסידים. נענה רבי פנחס ואמר: "אל תדאגו, טרם הגעתם למדרגה זו שהיצר ירדוף אחרים; לפי שעה אתם רודפים אחריו."

רק הצדיקים יושבים שם ועטרותיהם בראשיהם, ומתעדנים בתענוגי תורה ותפילה. ומה שהוא עונג לצדיקים הוא נגע לרשעים.

ג.ה ונפקחו עיניכם והייתם.

הרה"ק הרבי ר' זושא מהאניפולי ז"ל, שאל את אחיו הרבי ר' אלימלך בזה הלשון: הלא כתוב בספרים הקדושים שכל הנשמות נכללו באדם הראשון, ומסתמא אנחנו היינו ג'כ אז בעת שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, ומדוע לא מנענו אותו מלאכול. השיב לו הרבי ר' אלימלך ז"ל: אחי, הלא הוכרחנו להניח אותו לאכול, כי אם לא היה נשאר אצלו השקר מהנחש אשר הסית אותה ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, ותוכלו לברוא עולמות, לזאת מוכרח היה לאכול לראות שאעפ"י שאכל הוא רק אדם ולא יותר.

ג.ט ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה.

בהיות רבינו ה"בן איש חי" כבן ארבע או חמש שנים, בחנו אביו בפרשת השבוע ושאלו: "אמור נא לי, כיצד יתכן שהקב"ה בורא כל העולמות שיודע כל התעלומות שאל את אדם הראשון 'איכה'?! ה'השיב הילד מיד: "המילה 'איכה' אינה אלא נוטריקון של ראשי התיבות - אני יודע כל הנסתרות!"

ג.טז-יט אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך וגו' ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו ארוה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך וכו' בזעת אפיך תאכל לחם וגו'.

בגמ' בבא מציעא דף נט. "דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו" דהיינו שרבא ציווה לכבד את נשותיהם בשביל שיתעשרו, שכשמכבד האדם את אשתו הרי זה סגולה לעשירות. ומה הטעם? שמעתי לפרש (אומר הרב בידרמן) בזה שהיות והאשה נתקלה שהאיש ימשול בה, והאיש נתקלל בזיעת אפך תאכל לחם, אומרים מן השמיים אם אתה אינך לוחץ עליה את קללתה של "והוא ימשול בך" והנך מכבדה ומוקירה, כמדה כנגד מדה אף לא ילחצו עליך את קללתך של "בזיעת אפך תאכל לחם" ותזכה לעשירות.

ג.יט בזעת אפך תאכל לחם.

אומר היה "היהודי" ז"ל מפשיסחא: מיום שנברא האדם הוא עמל למען בניו וכאשר יגדלו בניו גם הם עמלים בשביל בניהם וכך הלאה... וכך עובדים הם כבר אלפי שנים בשביל הבנים! ואני שואל, היכן הוא הבן המאושר שלמענו אנו עמלים אלפי שנים?!

ד.ו-ז ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ.

לכאורה אינה מובנת השאלה ששאל הקב"ה את קין" – למה חרה לך? הרי מפורש נאמר בפסוק שלפניו על מה חרה לו, "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויחר לקין מאד ויפלו פניו"? אלא הסביר הגה"ק רבי יהושע מקוטנא ז"ע – לא שאל אותו על חטאיו שגרמו שלא שעה אל קרבנו, אלא על שהיה שרוי בעצבות, כי העצבות היתירה על העבירה גרועה מן העבירה עצמה, שכן היא גוררת אחריה

מעשה שהיה

יהודי אחד מעירה קטנה הסמוכה לז'טומיר שבאוקרינה נקשרה נפשו בנפש הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א, הוא נהג לבוא אצלו פעמים בשנה: בחג השבועות ובימי החנוכה. באחת השנים, בחנוכה, בעת שהיה בדרכו אל הרבי, נקלע האיש לסופת שלג עזה. העגלה בה נסע האיש לא יכלה להמשיך דרכה בשלג הטובעני, ועל כן החליט לסור לביתו של המוכסן היהודי שבכפר הקרוב, ולשהות שם עד שישתפר מזג האוויר. אל בית המוכסן הלז נהג החסיד לסור מדי פעם בהיותו בדרכו אל הרבי, וגם הפעם כמו כל פעם ישבו השנים ושוחחו על נפלאותיו של הצדיק מרוזין. כל בני משפחתו של המוכסן נאספו סביב המשוחחים, ובאזנים כרויות האזינו עד שעת ליל מאחרת לשיחה המלבבת. באישון הליל, כשהכל נמו את שנתם, נשמעה פתאום דפיקה חזקה על הדלת, ובעקבותיו נשמעה זעקה: "פתחו!!" תחילה סבור היה המוכסן, כי אין זה אלא אחד מאיכרי הכפר, שהתאוה לפתע ללגום יין שרף ועל כן השיים עצמו כאילו אינו שומע את הדפיקות והצעקות. אך הנקישות לא פסקו. הן גברו והלכו. ועד מהרו הבינו בני הבית כי לא אדם אחד עומד בחוץ ונוקש: קול המון נשמע מעבר לכותלי הבית! חרדים עד מוות קמו בני הבית ופנו לפתוח את הדלת. אך בטרם הגיעו נפרצה הדלת וקבוצת אנשים אלימים, מצוידים בכלי נשק, פרצה פנימה. לעיני בני הבית הנבעתים, פנו ישר הפורצים אל מקום חביות היין, ומבלי לבקש רשות מלאו קנקנים והערו אל קרבם מן המשקה החריף. בטרם הספיקו המוכסן ובני משפחתו להתעשת, שלפו האורחים הבלתי קרואים חבלים, כבלו את בני הבית והניחום על הרצפה, תוך אזהרה לבל ישמיעו אף הגה. אותו חסיד, אשר התאכסן בבית המוכסן, שמע מחדרו את הקולות והבין מה מתרחש בחוץ. רגעים מעטים בלבד נותרו לי לחיות, עברה מחשבה במוחו, הן עד מהרה ימצאוני המרצחים, וירצחו אותי ואת בני הבית. 'כשדמעות זולגות מעיניו קרא האיש "שמע ישראל" ככוונה עצומה. ואחר הוציא מאמתחתו את ספר "הזוהר". ובלחש החל לקרא בו מתוך התעמקות רבה. כה שקוע היה במאמרי הזוהר, עד כי שכח לחלוטין איזה מצב הוא שרוי, ואט אט הלך קול קריאתו וגבר ... ובחדר בו ישבו השוודים וסבאו את שאריות הי"ש נשמעה לפתע קול אדם קורא בהתלהבות רבה. "מיהו האיש הקורא כאן בבטחה שכזאת?" סערו השוודים. "מי מעז לעשות כך, בשעה שאנו נמצאים בבית!" בזעם רב קם ראש השוודים ופנה אל החדר שממנו בקע הקול. "אני 'אגמר' את הענין" הבטיח לחבריו שהביטו אחריו. אך כאשר עבר השווד את מפתן החדר שבו שהה החסיד, והביט באיש בעל החזות המרשימה היושב וקורא, הזדעזע! אכן, השווד הכיר מיד את האיש שלפניו, היה זה משה יהודה, חברו מילדות. יחדיו ישבו שניהם על ספסל הלימודים ב"חדר". זיכרונות הילדות הציפו באחת את ראש השוודים והביאו תחושת נחם וגעגועים לנפשו. הוא פנה לחבריו השוודים ומבלי להסביר, בקש: "הבה נשחרר את בני הבית הזה ונמשיך בדרכנו. בעוד השוודים עסוקים בהתרת בני הבית מכלליהם, נכנס מנהיגם אל חדרו של האורח. "שלום עליכם. ר' משה יהודה, "אמר לו, והזדהה. "מה שלומך? ספר נא לי מה עבר עליך בכל אותן שנים מאז נפגשנו לאחרונה!" ור' משה יהודה החסיד, אף כי הבין שסכנת המוות חלפה, וכי הודות לו עשה ה' נס לכל בני הבית, המשיך לרעוד מאימה, ובקושי רב הצליח למלמל כמה משפטים שתיארו את מאורעות חייו. בסיימו, אמר ראש השוודים: "ועתה, אספר לך אני מה עבר עלי מאז נפרדנו ועד עצם היום הזה. הסכת ושמע, נשאתי לאשה בת מוכסן של אחד הכפרים והייתי סמוך אל שלחן חותני. תביב הייתי על בני משפחתי. הם היו מנהלים את עניני הפונדק ובית המזיגה, ואלו אני שקוע הייתי בתלמודי. "באחד הימים, עת ישבתי והתעמקתי בסוגיה קשה, נכנסה אשתי החדרה, בקשה סליחה על כי מפריעה היא לי בלימודי. ואמרה: "בנימין, הן ידוע כי בעל כישרון גדול בתורת החשבון הנך. אך עד היום הזה לא השתמשת בכישרוןך כדי להשתכר אפילו פרוטה אחת. נכון, סמוכים אנו על שולחן אבי ומאומה אינו חסר לנו. אך מה טוב אלו היה לנו סכום כסף משלנו, הזדמנות להשתכר סכום בזה באה עכשיו, אם תטה אזנך, תשמע קולות וכוח העולים מגרונות הגויים שבחדר המזיגה. הללו הרויחו איזשהו סכום בשותפות, ואין הם מצליחים לחלקו ביניהם כדבעי. צא נא אליהם, בנימין, וערוך להם את החשבון. הגויים הללו מתייחסים אליך בכבוד רב ובוטחים בישרך, ובוודאי לא יפחוך וישלמו לך את שכר טרחתך". לתומי, המשיך בנימין השווד את סיפורו, "הלכתי אחר עצת אשתי. יצאתי וערכתי לאותם גויים את חשבון החלוקה. שבעי

רצון שלמו הם לי את שכר טרחתך בעין יפה ועזבו את הבית. ואני, שבתי אל חדרי והמשכתי לשקד על תלמודי". חדשים יפים חלפו, ושוב בהיותי רכון על הגמרא הגיעו לאזני קולות המולה מחדר המזיגה. הבנתי כי עוד רגע קט תכנס אשתי ותציע לי לערוך את החשבון. יצאתי אפוא אל חדר המזיגה, ערכתי את חלוקת הכסף ושוב קבלתי שכר הגון תמורת זאת. אך הפעם נקפני מצפוני לאחר המעשה, שכן מתוך דברי הגויים הבנתי כי הרווח לא בא להם ביושר, וכפי הנראה אין הם אנשים הגונים וישרים. הבעתי פקפוקי באזני אשתי, אך היא בטלה את דברי במחי יד: 'זכי במה נוגע לך הענין? אם אמנם עשו הגויים עוול, יחול העוון על ראשם ולא על ראשנו. 'לא אכחיש, כי לשמע דבריה נרגעתי. ומאותו היום והלאה נזדמנו לי עבודות מעין אלה לעתים תכופות. עד מהרה למדתי לדעת מה היו עיסוקיהם של אותם גויים: התברר לי כי היו הם בני חבורת שוודים ורוצחים! אך אני כבר נלכדתי בכפס, ושוב לא הייתי אותו בנימין התמים, כפי שהייתי בראשונה. "נסיתי פעמים אחדות להימנע מלראות את פניהם, אך בכל פעם היתה אשתי משכנעת אותי שאינני חוטא, כיון שאין אני משתתף במעשיהם כי אם מנהל את חשבונותיהם בלבד". אומרם, המשיך בנימין, "כי הרגל נעשה לטבע וכך ארע גם לי. ברבות הימים חדל מצפוני להציק לי, ואני המשכתי במעשי בשוויון נפש, כאילו אין בי כל חטא. "כך עברו עלינו ימים רבים, ואין צרך לספר כי סכום הכסף שלנו גדל וגדל. והנה, באחד הלילות, עת היינו שקועים בשנה עמוקה, העירה אותנו נקישת על חלון חדרנו. מבעד לחלון נבטו פניו של אחד הגויים, מבני אותה חבורה. במהירות ובשקט הכנסנוהו פנימה, וראינו כי מבוהל הוא מאוד. 'צרה גדולה התרגשה עלינו!' סיפר בלחש. 'לא רחוק מכאן נמצאים בני חבורתנו במצב ביש. ארבונו לאדון פלוני, שידענו כי עומד הוא לשוב מן הבנק ובידיו סכום כסף גדול והתנפלו עלי. אך הוא והעגלון שלו נאבקים עם אנשינו באמץ רב. אם ינצחו האדון ועגלוננו או אז הקיץ עלינו הקץ. עלינו וגם עליכם!' סיים השווד והצביע לעברי ולעבר אשתי. נצבתי על מקומי כהלום רעם, אך אשתי החלה לזעוק: בנימין! הצל את המצב! עשה משהו! מבלי להרהר נטלתי לידי פטיש קטן ואצתי, בלווית הגוי, אל מקום האירוע. הגענו בדיוק בזמן הנכון: הגוי התנפל על האדון ואני הכיתי ברקתו בפטיש שבידי וכהרף עין צנח האדון ארצה ללא רוח חיים. "מאותו לילה הלכתי והידרדרתי מדחי אל דחי. שקעתי עד צוואר בעברות. התחברתי עם בני אותה חבורת שוודים ורוצחים והשתתפתי במעשיהם כאחד מהם, עד אשר הכתירוני בני החבורה להיות להם לראש ולמנהיג". והנה, בלילה הזה, בהיותי עסוק ב'מלאכת' זמן אותנו ה' תחת קורת גג אחת. בראותי אותך, ר' משה יהודה, התחולל מהפך בנפשי פנימה. ועתה גמרתי אומר: לא אשוב אל חבורת השוודים! מעתה, אהיה נע ונד. יתכן כי ירגוני בדרכי, אך זאת תהיה כפרתי!" נדהם ר' משה יהודה למשמע וידויו של חברו משכבר הימים, צר היה לו על חברו הטוב שכה נדדר, ועל כן אמר לו: "האם שמעת על הרבי הקדוש מרוזין? נמצא אני בדרכו אליו, בוא, אפוא, עמי והוא יורה לך דרך לתשובה!" בנימין הסכים. ואכן, בהדרכתו של הרבי הקדוש מרוזין הפך לבעל תשובה.

העלון השבוע מוקדש

לע"נ רפאל עמרם בן סעדה ז"ל. מזל בת רחל
ע"ה. יצחק בן רחל ז"ל אברהם ישעיהו בן
שמואל דוד ז"ל אליהו ישראל בן שמואל דוד ז"ל
לרפואת נעמי בת זיוה.
להצלחת אבירם בן אסתר וב"ב.
להארות והערות ולקבלת העלון נא לפנות
למייל SH0813897@GMAIL.COM